

פרוטוקול מס' 278

מישיבת ועדה העבודה
יום ה' כ"ה אדר א' תשל"ו - 26.2.76, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

- ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
- ז. י. אמיר
- פ. גרופר
- ה. זיידל
- י. כהן
- מ. שחל
- ח. שמעוני

מוזמנים:

- א. ברק - היועץ המשפטי של משרד העבודה
- א. כפלאוי - משרד העבודה
- י. נחמן - ההסתדרות הכללית
- מ. שדה - ההסתדרות הכללית
- ד. חכמי - איגוד חברות הביטוח
- י. כהן - איגוד חברות הביטוח
- י. שלמי - איגוד חברות הביטוח

מזכיר הועדה:

- א. בכנר

קצרנית:

- מ. איזנברג

סדר - היום:

הצעת חוק דמי מחלה, תשל"ו - 1975

1304

(וגרמן) ביום 18.3.76

הצעת חוק דמי מחלה, חשל"ו - 1975

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:אני פותחת את הישיבה.
על סדר-היום של ישיבה זו - הצעת

חוק דמי מחלה, חשל"ו-1975.

אני מקדמת בברכה את אורחינו, נציגי
אגוד חברות הביטוח, אשר ברצון נענינו לבקשתם להופיע לפני הועדה ולהביא
השגותיהם להצעת חוק דמי מחלה. נשמע מה בפיהם.ד. חכמי:כבוד היושבת-ראש, אני מודה על
ההענות לבקשתנו להופיע לפני הועדה
ולהביא השגותינו להצעת חוק דמי מחלה. למעשה יש לנו שתי השגות להצעת
החוק. השגה ראשונה לסעיף 9 להצעת החוק, בו מוצע כי "מעביד יהיה פטור
מחובתו לשלם דמי מחלה לעובדו על-פי הוראות סעיפים 2 עד 8 אם הוא ביטח
את העובד ביטוח דמי מחלה בקופת גמל. בדרך כלל אנו תובעים כי מה שניתן
לקופת גמל, ינתן לחברות הביטוח.ה. זיידל:

אחם מתכוונים לאמור בשעיף 9(2)?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:אני מניחה שהם מתכוונים לסעיף 9(1)
ו(2).ד. חכמי:אנו מתכוונים לכל סעיף הקשור בקופת
גמל.

מהעבודה.

ההשגה השניה נוגעת לנושא ההעדרויות

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:האם תוכל לומר לנו כמה חברות ביטוח
אחם מייצגים ומה מספר המבוטחים

בחברות אלו בביטוח מחלה?

ד. חכמי:אנו מאגדים את כל חברות הביטוח,
שמספרן ששים וכמה - - -היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כולל חברת "הסנה"?

ד. חכמי:כן. הדגשתי שאנו מייצגים כל חברות
הביטוח, כולל חברות הביטוח של הבנקים.
ומספר המבוטחים בביטוח מחלה בחברות הביטוח מגיע למאות אלפים.היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אתה מדבר על ביטוח תאונות?

ד. חכמי:ביטוח תאונות כולל ביטוח מחלה, והוא
נקרא אצלנו "ביטוח תאונות אישיות".א. ברק:יש לכם מאות אלפי פוליסות הכוללות
ביטוח מחלה?ד. חכמי:

כן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

מה הם התנאים של פוליסה כזאת?

ד. חכמי:אנו עובדים על בסיס העקרון של תשלום
שבועיים. הביטוח אצלנו הוא וולנטרי,ואדם יכול לקנות ביטוח ההולם רמת חייו ודרישותיו. התשלום השבועי שמקבל
מבוטח הוא 6 לירות מינימום; איך תשלום מכסימום, כי אדם כישה חפץ

או יהודי מנוחין יכול לקנות פוליסה בסכום של 10,000 לירות לשבוע.
היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מהו הסכום שמשלם המבוטח?

התעריף הוא די נמוך, והוא מתחיל ב-6 פרומיל.
י. שלמי:

כמה זמן אתם משלמים דמי מחלה?
שנה, שנה וחצי, שנתיים. הדבר שונה בכל חברה.
י. כהן:
ד. חכמי:

מה מראה הנסיון שלכם לגבי העדרויות מפאת מחלה?
היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

קבלנו פנייה של משרד האוצר באמצעות הממונה על הביטוח ד"ר פיקר ופנייה של משרד העבודה לקבוע בפוליסות - במקרה למנוע העדרויות ולהגביר יעילות תקופת המתנה של 12 יום במקרה של מחלה ו-7 ימים במקרה של תאונה. פנייה זו באה על יסוד המלצתו של שר העבודה שעמד בראש הועדה לייעול המשק.
י. כהן:
י. שלמי:

בדצמבר 1975 קבלנו פנייה לקבוע תקופת המתנה של 12 יום לגבי מחלה וב-22 בינואר 1976 קבלנו פנייה לקבוע תקופת המתנה של 7 ימים לגבי תאונות. אנו החלטנו לאמץ המלצות אלו למרות שהן תפגענה בנו, כי הפרמיה תקטן ופחות אנשים יבקחו עצמם. אבל היות ואנו ערים לחשיבות הנושא, קבלנו את ההמלצות, והועד המקצועי של הענף אישר המלצות אלו.
י. שלמי:

האם אתם משלמים דמי מחלה מהיום הראשון?
היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
י. שלמי:
יש סוגי פוליסות לפיהן משלמים מהיום הראשון.

במקרה של מחלה רצינית הנמשכת 3-4 חודשים אנו משלמים מהיום הראשון. במקרה של מחלת שפעת הנמשכת 3-4 ימים, אנו אומרים שמקרה זה נכלל בשבוע הראשון שעבורו אין משלמים.
ד. חכמי:

האם יש לכם מעקב אם אמנם אלה המגישים תביעה לחשלוש דמי מחלה חלו באמת?
היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנחנו בחברות הביטוח מוכרחים להניח שאחוז מסויים של תביעות לגבי מחלה ולגבי תאונות אינן מבוססות, ואיננו עורכים מעקב.
ד. חכמי:

האם אתם מקבלים כל תעודת רופא?
היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
ד. חכמי:
אנו מקבלים.

האם ענף ביטוח זה הוא רנטבילי?
ה. זיידל:

כז, להבדיל מענף ביטוח תאונות רכב וענף חבות מעבידים.

ד. חכמי:

האם קבלת הצעת חוק זו לא חחייב שנוי בפוליסות הביטוח שלכם לגבי תקופת

ה. זיידל:

ההמתנה?

בענין זה היתה פנייה של שני משרדי ממשלה, המשרד הממונה עלינו - משרד האוצר - ומשרד העבודה, ואיננו יכולים להתעלם ממנה.

ד. חכמי:

אילו הייתם נענים לכל פנייה של האוצר כפי שאתם מוכנים להענות לפנייה זו,

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

היה טוב מאד.

מדוע אתם רוצים שחוק זה יחול עליכם למרות שהוא עלול לפגוע בכם?

ה. זיידל:

כי אנו חושבים שכל מה שניתן לקופת גמל צריך להנתן לחברת ביטוח.

ד. חכמי:

במקרה שאדם מבוטח רק בחברת ביטוח, יש הצדקה לתביעה שלכם. אבל אם אדם מבוטח בקרן ביטוח על ידי מעבידו, ונוסף לכך הוא מבטח עצמו בחברת ביטוח, אתם רוצים שנחיל את כללי החוק על הביטוח הנוסף?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

איננו באים לתבוע שהביטוח בחברת ביטוח יבוא במקום ביטוח אחר. עד היום

י. שלמי:

הביטוח אצלנו היה וולנטרי ויכול היה להיות בנוסף לביטוח על פי הסכם קבוצי. בהצעת החוק מוצע שבמקום שאין הסכם קבוצי יש זכות לעובד לקבל דמי מחלה. ופעם 9 אומר, שמעביד יהיה פטור מחובתו לשלם דמי מחלה לעובדו אם הוא ביטח את העובד ביטוח דמי מחלה בקופת גמל. אין לנו התנגדות לכך. אנו רק רוצים שתהיה אפשרות לבטח בחברות הביטוח כמו בקופת גמל.

ההגדרה של קופת גמל, כפי שהיא מופיעה בסעיף ההגדרות של הצעת החוק,

א. ברק:

כוללת חברת ביטוח.

סעיף 9 בא לצמצם את ההגדרה של קופת גמל כמשמעותה בסעיף 47 לפקודת מס-

י. שלמי:

הכנסה, כפי שנקבע בסעיף ההגדרות.

בסעיף 9 יש 3 פסקאות ובפסקה (2) יש תשובה לחברת ביטוח. נאמר בה: "בהעדר

א. ברק:

הסכם קבוצי כאמור בפסקה (1) - אם הוא ביטח את העובד ביטוח דמי מחלה בקופת גמל שניתנה לגביה הסכמתו בכתב של העובד, ובלבד שהביטוח יהיה בתנאים שאינם נופלים מאלה שלפיהם מבוטח בביטוח כאמור המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה מכוח הסכם קבוצי."

לא כתבנו בהצעת החוק מה הם תנאי הביטוח. אבל אנו רוצים להבטיח שחברות הביטוח יתנו לפחות אותם תנאים הניתנים לרוב פועלי ישראל המבוטחים בקרנות הביטוח. אם תתנו תנאים אלה, תכלילו במסגרת ההגדרה של קופת גמל.

הבעיה מתעוררת לגבי סעיף 9(1).

י. שלמי:

דעו לכם שחוק זה יחול רק על אותם ענפים שאין הסכם קבוצי כללי או צו

א. ברק:

הרחבה. ברוב התעשייה, בחקלאות, בבנייה ובחלק מהשירותים יש השכמים

קבוציים כלליים וצווי הרחבה. יש מספר ענפים, כמו ענף המסחר, בהם אין הסכם קבוצי כללי ולא צו הרחבה, אבל יש הסכם קבוצי שאינו כללי. לדוגמה, אם בסופרסול יש הסכם קבוצי, הוא מהווה הסכם ענפי לגבי ענף הזבנות. אם בהסכם זה נאמר שעובדי הסופרסול יהיו מבוטחים ב"מבטחים", אנו אומרים שבעל חנות המכולת הרוצה להשתחרר מתשלום דמי מחלה, צריך לבטח את עובדיו ב"מבטחים". בנקודה זו השוני בין ענף שאין בו הסכם קבוצי כללי ובין ענף שיש בו הסכם קבוצי כללי.

י. כהן:

מדוע?

א. ברק:

אנו אומרים שענף שעל רוב העובדים בו חל הסכם קבוצי, אוחז הסכם קבוצי צריך לחול על כל העובדים בענף. זה ענין של מדיניות סוציאלית. המדובר בביטוח סוציאלי שאינו מונע ביטוח נולנטרי. אין זה מונע מהמעביד לבטח עובדיו בביטוח נוסף וולנטרי. לכן השאלה היחידה העומדת לפני הועדה היא - בענף שבו רוב העובדים חל עליהם הסכם קבוצי המסדיר ענין ביטוח דמי המחלה, אם יש מפעל שההסכם אינו חל עליו, האם יכול המעביד לעשות הסכם על ביטוח עובדיו בחברת ביטוח, או שהוא חייב לבטח את עובדיו באותו ביטוח בו מבוטחים רוב העובדים בענף? מכאן שהשאלה מצומצמת מאד.

ד. חכמי:

מה דעתך על המלצת שר העבודה?

א. ברק:

בהצעת חוק זו מדובר על ביטוח אלמנטרי ולא על ביטוח נוסף.

מ. שחל:

רוב הדברים שהיה בדעתי לומר נאמרו על ידי מר ברק. הטענה המרכזית כאילו חברות הביטוח אינן נכללות בהצעת החוק, איננה נכונה. חברות הביטוח כלולות בהגדרה של קופת גמל.

כוח העבודה בארץ מונה 850,000 איש. אם נפחית ממספר זה את הצבא והמטרה, ישארו 700,000 איש. על 550,000 מהם חלים הסכמי העבודה הקבוציים או צווי ההרחבה. ה-150,000 הנותרים מועסקים במקומות עבודה קטנים המעסיקים עובד או שני עובדים. ואת אלה חברות הביטוח אינן מבטחות בביטוח מחלה. לא בטחתם אותם בעבר ולא חבטחו אותם בעתיד. אתם מבטחים ביטוח נוסף, במידה שהמעביד רוצה לתת לעובדיו ביטוח נוסף.

הייתי רוצה לשאול את נציגי חברות הביטוח, באיזה ענף מענפי הביטוח שאתם עוסקים בהם, אינכם מפסידים?

ה. זיידל:

בדברי הפתיחה שלו אמר מר חכמי, שבענף זה חברות הביטוח אינן מפסידות.

מ. שחל:

אחמזל נמסר בעתון "ידיעות אחרונות", שחברות הביטוח מתנגדות להצעת החוק, כיוון שהוא אינו כולל חברות הביטוח. כיוון שהתנגדות זו היא תוצאה של אי-הבנת הצעת החוק, אני חושב שעכשו, לאחר שהובהרו הדברים, אתם צריכים לפרסם הודעה מתאימה.

ד. חכמי:

אני מדבר בשם חברות הביטוח, ולא אמרתי שאנו מתנגדים להצעת החוק.

מ. שחל:

הדבר נמסר במסגרת מודעה מסחרית.

ד. חכמי:

אני לא ראיתי מודעה זו. אם פרסמה את המודעה חברת ביטוח, זה ענינה.

בשם אגוד חברות הביטוח לא פורסמה שום ידיעה על התנגדות חברות הביטוח להצעת החוק. אנו איננו מתנגדים להצעת החוק. כל רצוננו הוא, שכל הזכויות הניתנות לגופת גמל תנתנה לחברות הביטוח. דבר זה מקובל בענפים אחרים, ואנו מבקשים שהוא יחול גם על הצעת חוק דמי מחלה. אם אמר מר ברק שמבחינה משפטית החוק בנושאו המוצע כולל חברות הביטוח, אנו מוכנים לבדוק את הדבר עם היועץ המשפטי שלנו. ולאחר בדיקה נגיש לוועדה תזכיר.

י. שלמי:

אני רוצה להסב תשומת לבו של חבר-הכנסת שחל לפרוטוקול הרשמי של אגוד חברות הביטוח ובו ההחלטה שנחקלה בענין הצעת חוק דמי מחלה. בהחלטה זו נאמר שאיננו יכולים להתנגד לחוק מאחר שהוא חוק סוציאלי. אולם מן הראוי לכלול בסעיף 9 גם ביטוח בחברות פרטיות.

היו"ר ש. ארכלי-אלמוזלינו:

אני מודה לנציגי חברות הביטוח. בטרם נשמע את נציגי ההסתדרות הכללית, אני רוצה להזכיר לכולנו, שהצעת החוק כפי שהיא מופיעה בחוברת הכחולה נוסחה בהסכמה ובתיאום עם נציגי ההסתדרות. בכל זאת כאשר דנו בסעיף 3 להצעת החוק בקשו חברי הוועדה להזמין את נציגי ההסתדרות פעם נוספת כדי שישמיעו דעתם לגבי סעיף זה. אני בהחלט נעניתי לבקשה זו, אם כי נציגי ההסתדרות הופיעו לפני הוועדה ולא הגישו הצעות או השגות להצעת החוק אלא אמרו שהצעת החוק מוגשת על דעת ההסתדרות.

א. ברק:

בישיבה הקודמת אמרתי שאני מתפלא על היועץ המשפטי של משרד העבודה, מר ברק, שניסח סעיף 3 כפי שהוא מנוסח. אם מר ברק נפגע מכך, אני מתנצל.

י. נחמן:

ההסתדרות ערה לנושא ביטוח דמי מחלה. והיא הייתה ערה לסעיף 3 כפי שהוא מנוסח. אבל היא יצאה מתוך הנחה שסעיף זה יחול על מספר קטן של עובדים, והמעבידים שירצו לצאת ידי חובה, יבטחו את העובדים בקופת גמל ואז ממילא סעיף 3 לא יחול עליהם. אבל במחשבה שניה חשבנו שיימצאו מעסיקים שלא יבטחו את עובדיהם בקופת גמל. לכן אין מצד אחד להעניק להם זכויות מחלה ומצד שני ליצור תנאים שמעטים יוכלו לממש זכויות אלו. כיוון שמדובר בדמי מחלה ולא בזכויות, וקיים תשלום דמי פגיעה במסגרת הביטוח הלאומי, אין מקום לסעיף זה בחוק, ואנו מציעים להוציא אותו מהצעת החוק.

מ. שחל:

אני פונה אל נציגי ההסתדרות שיחזרו בהם מהצעה זו. חוק זה לא בא לפגוע בפעולה השוטפת של ההסתדרות בתחום ארגון העובדים. חוק זה בא להבטיח זכויות אלמנטריות לעובדים שקשה להגיע אליהם ולארגן אותם. לאחר שהצעת החוק נוסחה על ידי מר ברק בשיתוף עם ההסתדרות ועם הארגונים הכלכליים, הנבאה לידיעת המדור לשירותים סוציאליים של ההסתדרות. והאמת היא שמלבד הערה אחת שיש להמנע מכך שחוק דמי מחלה יביא למצב שלא תהיה מוסיבציה לעובדים להתארגן, לא היו הערות והשגות אחרות. ואילו הנימוקים שהניעו אותי להציע הצעת חוק זה בעינם עומדים.

כידוע לפי חוק בטוח אבטלה קיימת אפשרות להציע לעובד, אם אין עבודה מחאימה במקצועו או בענף שהוא עובד בו, עבודה דומה לעבודה במקצועו או בענף שהוא עובד בו.

כיוון שמדובר במעבידים קטנים המעסיקים עובד אחד או שניים, ברוב המקרים היחסים בין מעבידים אלה ובין עובדיהם מבוססים על אמון ועל אי-רצון של אחד מהם לפגוע בשני. בהצעת החוק אנו באים להעניק לעובד זכות ליצבירת ימי מחלה. אם סעיף 3 יוצא מהצעת החוק,

עלול להווצר מצב שהמעסיקים לא ירצו לקבל עובדים מעל גיל מסויים, מתוך הנחה שהם חשופים יותר למחלות, או יפסדו עובדים שהם מעסיקים.

כל מה שמוצע בסעיף 3 הוא, שעובד שנקבע על פי מימצאים רפואיים מסוגל בפרק זמן מסויים לבצע עבודתו באופן חלקי, או לבצע עבודה מתאימה אחרת, מלאה או חלקית, והמעביד הציע לו עבודה כזאת, לא יהיה זכאי העובד לדמי מחלה בעד אותו פרק זמן אלא להשלמת הפרש שבין השכר המשולם לו בעד עבודה זו ובין שכר דמי המחלה שהיה מגיע לו אילו לא נאלץ לעבוד בעבודה זו. מכאן שהמעביד יצטרך להציע לעובד כזה עבודה מתאימה. אם המעביד יתעמר בעובד, יפנה העובד להסתדרות, וכך יגיעו להסתדרות עובדים שההסתדרות אינה מגיעה אליהם.

י. נחמן:

מחר ידרשו המעבידים לשנות כל התקנונים הנוגעים לדמי מחלה ברוח זו.

מ. שחל:

את באמת מאמינה שמעבידים יוכלו לשנות זכויות של עובדים שהוקנו להם מקדמת דנא? זה מעמדה וזה כוחה של ההסתדרות. אני מעריך את ההסתדרות יותר. אם איננו רוצים לפגוע בעובדים פגיעה חמורה יותר, אנו צריכים לקבל סעיף 3 השומה על האזון במקום עבודה קטן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

השאלה שהתעוררה לגבי סעיף 3 היא: מי קובע מהי עבודה מתאימה, ומי יפסוק

בערעור של עובד?

ה. זיידל:

בסעיף 3 נאמר: "המעביד הציע לו עבודה כאמור". לא נאמר אם העובד עובד באותה

ענה או לא.

מ. שחל:

השאלה היא עקרונית ולא שאלה של ניסוח. מהי עבודה מתאימה יכול לפסוק בית-הדין לעבודה. אבל זו רק אפשרות אחת. ישנן שתי אפשרויות נוספות. יש אפשרות שהרופא יקבע מהי עבודה מתאימה. ויש אפשרות שהעובד יפנה למועצה הפועלים וזן תטפל בעניין.

א. ברק:

אני רוצה להבהיר את המצב יותר מאשר להביע עמדה. ישנם האומרים שהרעיון המונה ביטולו של סעיף 3 אינו נראה להם ולכן יש למחוק סעיף זה. זו עמדת ההסתדרות. אם הועדה תחליט למחוק סעיף 3, אין לי מה להוסיף. אבל אם יוחלט להשאיר סעיף 3, התעוררו מספר שאלות שיש להשיב עליהן. השאלה הראשונה - מהי עבודה מתאימה, והאם הרופא יכול לקבוע מהי עבודה מתאימה? כיוון שהמדובר ברופא המשפחה, הוא אינו חייב לדעת את הקשת הרחבה של העיסוקים של העובד ואינו יכול לקבוע מה מתאים לו ומה אינו מתאים. לעומת זאת הרופא יכול לדעת מה אסור לאותו עובד לעשות. הוא יודע שאסור לו להרים משאות או להתכופף אד לעמוד לייד חנור חם. זו קביעה רפואית. לכן אני מעלה מחשבה, שבמקום שנאמר "לפי מימצאים רפואיים העובד מסוגל", ייאמר מה העובד אינו מסוגל לעשות. יש מצב שהעובד אינו מסוגל לעשות שום דבר. הוא חולה. לכן קודם כל צריך להיות מצב שהעובד אינו חולה, יש לו כושר עבודה לעשות עבודות מסוימות, אבל יש מגבלות רפואיות. ואז המעביד יהיה צריך להציע לו עבודה שהמגבלות הללו אינן חלות עליה. לדוגמה, אם אסור לעובד לעבוד בעמידה, אל יציע לו המעביד עבודה בעמידה. בדרך זו אנו מפשטים את המושג עבודה מתאימה.

השאלה השנייה שיש להשיב עליה: מה יקרה אם למעביד אין עבודה כזאת? החשובה היא פשוטה: אם אין למעביד עבודה כזאת, יש העובד בבית ויקבל דמי מחלה.

ה. זיידל:

זאת אומרת שההכרעה היא בידי הרופא.

א. ברק:

נכון, ההכרעה בידי הרופא. הרופא יכול להגיד שהעובד בריא או שהוא צריך לשכב בביתו. אבל נניח שהרופא אומר שהוא יכול לעבוד, אבל לא יוכל להרים משאות במשך 3-4 ימים או במשך שבוע-שבועיים. מה יהא על העובד במקרה זה? הוא יאמר למעביד: יש לי תעודת רופא שאסור לי להרים משאות, אם יש לך עבודה שאין עמה הרמת משאות, אני מוכן לעבוד; אם לא, תשלם לי דמי מחלה. אני חושב שצריך להבהיר זאת עלידי הוספת המלים: "אם לא הציע לו עבודה שאין בה ההגבלות הרפואיות, זכאי העובד לדמי מחלה לפי החוק.

שאלה נוספת היא - מהו השכר שהמעביד יצטרך לשלם במקרה זה? זו שאלה קשה. אנו הצענו שהמעביד ישלם שכר עד גובה דמי המחלה שהיה משלם אילו היה העובד מקבל דמי מחלה. אולם בועדה התעוררה השאלה, מדוע לא יקבל העובד את השכר שקיבל לפני מחלתו? ההבדל מתבטא ב-25% מהשכר, כי דמי המחלה המשולמים הם 75% מהשכר. מה התמריצים לשני הצדדים במקרה זה? אם העובד ישאר בביתו, המעביד יצטרך לשלם לו 75% מהשכר. אם המעביד יעסיק אותו בעבודה מוגבלת וישלם לו את השכר המלא, הוא יצטרך להוסיף לו עוד 25%. יכול להיות שהדבר יהיה כדאי לו, והוא יהיה מוכן לשלם עוד 25%. אבל יש בכך כדי ליצור תקדים שעובד יקבל שכר מלא עבור עבודה פחותה. הועדה צריכה לשקול אם רצוי ליצור תקדים כזה. אני אינני רואה בכך כל רע; קודם כל, הדבר הוא זמני; שנית, המעסיק אינו חייב לעשות זאת. הברירה היא בידי. אינני מעלים מכס שיש גם שיקול נגדי, בפעם הראשונה ייאמר בחוק ישראלי, שאדם יקבל שכר מעל ומעבר לעבודה שהוא עושה.

כאשר מדובר על שכר שקיבל עובד לפני מחלתו, ברור שהשכר הזה אינו כולל שעות נוספות ופרמיות, אלא מה שכתוב בסעיף 6: שכר יסוד, תוספת יוקר ותוספת משפחה.

ניסיתי להצביע על הבעיות ועל הפתרונות

האפשריים להן.

י. כהן:

אני חושב שחשוב שסעיף 3 יהיה בחוק, כי יש צורך במתן חמריץ לעבודה גם לגבי העובד וגם לגבי המעביד. רק שלשום פנה אלי עובד שנפגע בתאונה וחזר לעבודה. הרופא קבע שמוחר לו לעבוד רק 4 שעות ביום.

א. ברק:

אם יעבוד 4 שעות או חצי משרה, יקבל רק 50% משכרו. 75% יקבל אם יעבוד

יום מלא.

50% יקבל מהמעביד והשאר יקבל מהביטוח הלאומי.

י. כהן:

רק אחרי 90 יום.

א. ברק:

לא יתכן שעובד שחזר לעבודה יקבל רק 75% משכרו. צריך להשלים את שכרו עד

י. כהן:

75%.

אם הוא עובד פחות, ישלמו לו עד 75% מהשכר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זה הפתרון הטוב ביותר.

י. כהן:

אין ספק שלמציעי הצעת חוק זו היו וישנן כוונות טובות. וחוק זה אם

ז"ק אמיר:

יתקבל, ייטיב עם רבבות עובדים שאינם מבוטחים באף קרן ואין בכוחם להתארגן. מאידך, במרוצת הזמן עלול חוק זה לפגוע בצורה חדה ביותר בהישגים הסוציאליים

הקיימים ברוב ההסכמים הקבוציים הקיימים בארץ. מהצעת החוק כפי שהיא עולה כאילו כולנו חיים במדינה כקומונה אחת גדולה. אינני רוצה להכנס לבעייה של הפטטוס החברתי של עובדים במקום עבודה במקצועותיהם ובמחלקותיהם. איננו מצליחים להביא לניידות עובדים בחוץ המפעלים, כיצד נעשה זאת על-ידי חוק הבא להסדיר ענין דמי מחלה, כאשר בידי המעסיק ינתן השיפוט הבלעדי אם העובד יכול לעבוד בעבודה אחרת ולא בעבודתו הרגילה?

סעיף 3 כפי שהוא מוצע, עלול לגרום

למהפכה שלימה בכל נושא יחסי עובד ומעביד. ואם עד היום ועדי העובדים הם העושים בעניני העובדים, אם יתקבל סעיף זה, צורת מיוחדת צריך יהיה לעסוק בכך. אני יודע שעובד שהוא חולה, הנהלת המפעל אומרת לו שמוטב שישוב בביחו. אבל לגבי עובד שהוא חולה-חלקית, הדבר עלול לשבת את יחסי העבודה גם במקומות העבודה השקטים.

חוק זה לא יחול על מקומות עבודה כאלה.

מ. שחל:

נכון הוא שכוונתו של החוק לעובדים לא מאורגנים ולא מבוטחים, שאינם נכללים

ז' . אמיר:

בהסכמים כלל ארציים או אפילו הסכמים קיימים. אבל ברבות השנים ימצא חן חוק זה בעיני המעסיקים והוא ייהפך לנושא למו"מ. לכן צריך, לדעתי, לבטל סעיף 3.

5 דכיבי השכר המופיעים בסעיף 6 (א) להצעת החוק אינם כל דכיבי השכר. ישנם רכיבים

נושפים כמו תוספת ערבה ופרמיות המשלמות לנעדרים בגלל מחלה באופן יחסי למשפר הימים.

הייתי מציע שתבקר במקומות העבודה שעליהם יוחל החוק, המעסיקים עוברים או את השכר המורכב מהרכיבים המופיעים

מ. שחל:

שנים ואינם משלמים לעובדים אפילו בהצעת החוק.

ז' . אמיר:

איפה כתוב בחוק שהוא יחול רק על עובדים בלתי מאורגנים ולא יפגע בהסכמי עבודה

קיימים?

בהגדרת "עובד".

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

הגדרה זו מופשטת מדי. על כל פנים, סעיף 3 בהצעת החוק עלול

ז' . אמיר:

ליצור חקדים לגבי מקומות עבודה שיש בהם יחסי עבודה מסודרים. אסור לתת בידי המעביד את הסמכות להיות הפוסק והשופט.

הייתי מציע שלא נקשור סעיף 3 עם הסכמים קבוציים קיימים. סעיף זה בא לאפשר

פ. גרופר:

לאנשים מוגבלים להמשיך בעבודתם. לכן אני חושב שסעיף 3 הוא סעיף טוב ואין למחוק אותו.

יכול להיות שהמגמה שדיבר עליה חבר-

ח. שמעוני:

הכנסת גרופר היא חיובית. אבל אין להתחיל בביצוע דוקא לגבי עובדים ז-אלה שאינם מאורגנים, והם מהווים את השקטור החלש ביותר במשק. היה מו"מ על הסכם עבודה בין ההסתדרות ובין התאחדות התעשיינים. מדוע לא הועמד נושא זה כסעיף במו"מ? מדוע דבר שלא דרשה ההסתדרות במו"מ עם התעשיינים - - -

סעיף 3 נוסח יחד עם נציגי ההסתדרות.

היו"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

כיוון שהמדובר בבתי מלאכה וסנדלריות המעסיקים עובד או שנים, יש לזכור

ח. שמעוני:

שעובדים אלה, אם אינם חולים ממש, לא יעדרו מהעבודה, בודאו לו אם ישלמו להם רק 75% או 50% מהשכר. אין חשש שעובד כזה ילך לגייש תעודת רפוא כדי להעדר מהעבודה. אלה דברים בטלים. לא עובדים אלה יעשו זאת. לכן אני חושב שאין מקום לסעיף 3, הוא השתרכב בטעות, הוא אינו רלבנטי לגבי צבור עובדים זה. אם יש לסעיף זה משמעות, צריך להחיל אותו על המערכת הכוללת. אם העניין כל כך חיוני למשק וההשתדלות מסכימו לו, שיחילו סעיף זה על כל ההסכמים; אם לאו, הוא השתרכב לכאן בטעות.

ה. זיידל:
אני מציע כי במקום שנאמר בסעיף 3 "והמעביד הציג לו עבודה כאמור", ייאמר "המעביד בהסכמת האגוד המקצועי".

חבר-הכנסת שחל דיבר בצדק על המגמה לארגן עובדים אלה. זוהי מחשבה בריאה, שכל עובד יהיה מאורגן וחהיה לו הגנה מקצועית. אם נאמר "המעביד בהסכמת האגוד המקצועי", הדבר יביא את העובד לאגוד המקצועי, והוא יקבל הגנת האגוד המקצועי.

י. שדה:
רצוני להעיר מספר הערות בשולי הויכוח שהתפתח בישיבה זו. ראשית, אני רואה עצמי חפשי לברך את ועדת העבודה על שיקול הדעת המעמיק בדיוניה בהצעת חוק זה, דבר שחייב אותנו לשיקול נוסף לגבי סעיף 3. אינני רואה כל פסול בכך שאנו מביאים היום השגוח שונות מאלה שהבאנו בישיבה הקודמת.

חבר-הכנסת שחל השתמך על חוק ביטוח אבטחה, בו קיים העקרון של עבודה מתאימה. אני סבור שיהיה בכך אי-צדק אם נערבב מין בשאינו מינו. למובטל ניתנת אפשרות חיובית להקלט בעבודה אחרת. כוון שמצב בריאותו אינו מעורער, הוא רשאי ויכול למצוא עבודה אחרת. לגבי חולה נשאלת השאלה, איזו עבודה אפשר להציע לו. אדם או שהוא בריא או שהוא חולה על פי אבחנה של רופא. אין מצב ביניים שאדם חצי חולה וחצי בריא.

אני רוצה להפנות תשומת לבכם שבזמנו קויים בירור יסודי במרכז קופת-חולים אם רשאים הרופאים להוציא המלצות לעבודה קלה לעובדים שכונשר עבודתם נפגע. והוחלט על דעת הכל, שתהיה זו פגיעה בזכויותיו של העובד אם הרופא יציע למעביד להציע לו עבודה קלה. אין עבודות קלות פנויות. בעבודות הקלות עוסקים היום נכים או אנשים מבוגרים. אם המעביד צריך יהיה להעסיק עובד בעבודה קלה, פירוש הדבר שהוא צריך יהיה להוציא מעבודה קלה זו עובד אחר שמבחינה גופנית אינו מסוגל לעבוד עבודה אחרת.

י. כהן:
נאמר בהצעת החוק, שאם אין למעביד עבודה קלה, לא יציע לו.

י. שדה:
אני הייתי מציע לוועדה להזמין רופא תעשייתי שחווה דעתו אם אפשר להציע עבודות קלות לעובד או לא. אינני רוצה להיות פוסק בעניינים רפואיים. אבל החלטתכם לא תהיה שלמה אם לא תשמעו חוות דעתו של רופא תעשייה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
לא דובר על עבודות קלות. דובר על כך שרופא יכול לקבוע שאסור לעובד לעבוד בעמידה או על-יד תנור חם.

י. שדה:
על כל פנים, אסור להכניס עקרון זה בחוק הנוגע דוקא לחולייה החלשה.

מ. שחל:
איפה הייתם אתם 28 שנה? מדוע לא ארגונתם את העובדים האלה? אם יש מקום לטענה כלפי מישהו, הרי היא צריכה להיות מופנית לאגוד המקצועי. אילו האגוד המקצועי היה מארגן עובדים אלה, לא היה צורך בהצעת חוק זו.

הבוא עליך ברכה על היזמה שגילית
בתגשת הצעה החוק. אבל סעיף 3 בהצעה

ה. שמעוני:

החוק יהיה לרועץ לעובדים.

י. שדה:

אני רואה בהגדרה זו, אם תוכנס,
מגיעה בתקנות הקיימים של הקרנות
לבטוח מחלה. אני חושב שהדבר עלול למגוע בחלק ניכר של העובדים, ואינני
חושב שהוא יוסיף זכויות לצבור המבוטחים בקרנות הביטוח היום.

י. נחמד:

אנו מתייחסים לבעייה בצורה רחבה
יותר. יש הרואים את הסיבות למצב
שהשחרר בארץ בניצול לרעה של התנאים הסוציאליים על ידי העובדים. אולי
יש קבוצה שוליה של עובדים העושים זאת, אך אין לייחס זאת לכלל אזור
העובדים בארץ. שמענו שגם בארצות-הברית יש קבוצה שוליים המנצלת ימי
מחלה. אבל אין בכך כדי להרע תנאים סוציאליים שהעובדים השיגו אחרי
מאבק של שנים.

נכון שהחוק מוצע לא יחול על עובדים
שיש להם ביטוח דמי מחלה. אבל משום הנטייה לקיצוניות בכל הנוגע לתנאים
הסוציאליים של העובדים, יכולה לבוא תביעה שהחוק יחול גם על מקומות
עבודה שהלים עליהם הסכמים קבוציים. אם אתם בטל זאת תוציאו להקנות
לעובדים שאין להם ביטוח בקרנות הביטוח זכות לדמי מחלה, צריך ליצור
את התנאים שהעובדים יוכלו לממש זכות זו. לפי סעיף 3 נפסי שהוא מוצע
לא יוכלו העובדים לממש זכות זו. העובד יצטרך להביא תעודת רפואית.
המעביד יבדוק את התעודה ויתן לו עבודה אחרת. אם העבודה לא תמצא חן
בעיני העובד, הוא יצטרך להתדיין עם המעביד. זו איננה זכות שהעובד
יוכל לממש אותה.

ענין השכר גם הוא מהווה בעייה. אדם
עובד, גם אם הוא חולה, אין גורעים משכרו. בחוק זה מוצע לתת לעובד כזה
75% מהשכר. בדרך כלל החוק נותן את רצפת השכר והשכמי העבודה משלימים.
גם במקרה של מגיעה בעבודה, לפי חוק הביטוח הלאומי מקבלים 75% ואין
חובה על המעביד לחסלים, אלא אם נקבע בהסכמי העבודה. מאידך אין חובה
על מעביד לקבל חזרה לעבודה אדם שנפגע בהאונת עבודה. הברי-התנסות שחל,
אתה מציע לתת לעובד על מי סעיף 3 עבודה קלה. חן לו את המספורת לפי
העבודה שהוא מבצע.

ג. שחל:

מר ברק הציע הצעה בענין זה.

א. ברק:

לא הצעתי הצעה. העליתי מהשפת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה להרגיש את הברי-התנסות
דיק אמיר. החלטנו להוסיף סעיף פיוחד
שיקבע, כי "חוק זה אינו בנכחו לגרוע מזכויות עובדים המוענקות להם
על ידי ההסכמים הקבוציים או צווי ההרחבה שניתנו לפיהם".

אינני מקבלת טענתו של הברי-התנסות
שמעוני, שסעיף 3 הוא סעיף דרקוני הנא להוציא תנאי העבודה של העובדים.
אם אנו אומרים שעובד בתקופת ימי המחלה, החוזר לעבודה שלא בעבודתו
הרגילה יקבל 100%, במקום 75% דמי מחלה שיקבל אם ישג בפיתו, אני חושבת
שזה לטובת העובד ולא לרעתו. וסעיף זה יחול רק כאשר המעביד מחלים שלא
לבטח את עובדיו בקרנות הביטוח. זאת אומרת שהבעיה מצטמצמת לממדים קטנים
יותר.

ה. שמעוני:

אם כך אנו חוזרים לויכוח על המלים
"בהסכמת העובד". אם זה באמת לטובת
העובד, אני מציע להוסיף את המלים "בהסכמת העובד".

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אדם הרוצה לחזור לעבודה באמצע
מחלתו, חוזר לעבודה. איש אינו מערער

על כך.

ז'ק אמיר: אם הוא חולה, ואינו מקבל אישור מהרופא התעשייתי שהוא יכול לשוב לעבודה,

אינו יכול לשוב לעבודה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לא מעטים העובדים שלמרות שיש להם חלום מחלה, הם באים לעבודה. ואם הם מרגישים בטוב, הם יכולים לעבוד. על כך אין ויכוח. הויכוח הוא לגבי עובד שיש לו מגבלה לחזור לעבודתו הרגילה, אבל הוא יכול לעבוד בעבודה אחרת, והמעביד אינו מעוניין להציע לו עבודה אחרת. כיום עובד כזה יכול להשאר בביתו ולקבל 75% משכרו. אם אנו מציעים שהמעביד יחן לו עבודה אחרת, והוא יקבל 100% של שכרו, זה לטובת העובד.

ה. זיידל: מה סיכמנו?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ישנן שתי דיעות: האחת של חברי-הכנסת אמיר ושמעוני, שבסעיף 3 יש הגנה מופרזת ולכן יש למחוק אותו. והדיעה השניה של יתר חברי הועדה שיש להשאיר סעיף 3 ולשקול אם להוסיף את המלים "בהסכמת האגוד המקצועי" על פי הצעת חבר-הכנסת זיידל. מר ברק יבדוק הצעה זו.

א. ברק: חבר-הכנסת זיידל, אתה מציע להוסיף את המלים "בהסכמת האגוד המקצועי".

לדידי אין זה משנה.

המעסיקים צריכים להתנגד להצעה זו, כי היא מטילה עליהם עומס שלא בכל מקרה יוכלו לעמוד בו.

פ. גרופר:

מ. שחל: יש מקומות עבודה שזה יוכל להציג גם את העובד וגם את המעביד.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנו מקבלים את ההצעה שהציע מר ברק, והתוספת שלנו היא: "אם עבד 4 שעות ומעלה, יקבל 100%".

אנו עוברים לסעיף 4 "תקופת הזכאות המכשילית לדמי מחלה".

א. כרמל:

אנחנו הוספנו את המלים "החל מהיום שחל עליו החוק" כי יכול להיות מקרה שאדם היה מבוטח ואחר כך הפסיק את הביטוח; יכול להיות מקרה שאדם עבד במקום עבודה בו לא היה מבוטח וכעבור מספר חדשים המעביד ביטח אותו; לאז החוק הזה אינו חל עליו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אינכם מבחינים בין עובד המקבל שכר ובין עובד המקבל משכורת. בקרנף הביטוח קיימת הבחנה בין עובד בשכר ובין עובד במשכורת.

א. ברק:

כיוון שהמדובר בתקופה קצרה של 90 יום, לא הייתי מציע לעשות הבחנה זו. אם לא תהיה הבחנה זו, יקופחו העובדים החדשים, כי ההגבלה של 90 יום חלה רק על עובדים יומיים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

רק על עובדים יומיים.

א. ברק:

לגבי העובדים המקבלים משכורת בשירות המדינה, אין הגבלה לגבי התקופה. יש מקומות עבודה שהתקופה מוגבלת בששה חדשים. ביוזעין הצענו להקטין את התקופה ולהעמידה על 90 יום.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בתקנות הקופות יש הבדל במספר ימי הצבירה בין עובד יומי ובין עובד חדשי?

בשעיף 4 מוצע כי תקופת הזכאות לדמי מחלה לא תעלה על תקופה מצטברת של יום וחצי לכל חודש עבודה מלא שהעובד עבד אצל אותו מעביד או באותו מקום עבודה מיום שיחול חוק זה. אם לא עבד העובד אצל אותו מעביד או באותו מקום עבודה בכל ימי העבודה שבאותו חודש, 25 ימי עבודה ייחשבו כחודש עבודה מלא. כלומר כל קבוצה של 25 ימי עבודה נחשבת לחודש. אם היה מבוטח תוך תקופת עבודתו, ברור שהתקופה בה היה מבוטח אינה באה בחשבון לענין של יוצי וחצי לחודש. אם עבד 3 חדשים בלי ביטוח, צבר 4,5 ימים. אם אחר כך המעביד ביטח אותו, באותו רגע נפסקת תקופת הזכאות. אם ביטל את הביטוח, מתחילה תקופת הזכאות לרוץ. אם צבר העובד 10 ימי מחלה ואחר כך נעשה ביטוח והאיש חלה, וממבטחים מגיע לו 6 חדשים, יהיה זכאי לקבל דמי מחלה לפי מה שצבר העובדה שהוא מבוטח אינה גורעת מהצבירה. במידה והביטוח לא מכסה יותר מששה חדשים, ששה חדשים יקבל מהביטוח והעודף יקבל מהמעביד.

פ. שחל: אם היה בתקופת המתנה והייתה לו צבירה הוא יקבל את הצבירה?

א. ברק: לא, כי לא רצוי ליצור מצב שאלה יקבלו ומבוטחים אחרים לא יקבלו

בתקופת ההמתנה.

פ. שחל: מדוע לא יקבל מהמעביד?

א. ברק: יש שיטה של ביטוח ושיטה של תשלום ישיר. כל זמן שהוא נמצא במסגרת

התשלום הישיר, חלים התנאים האלה. ברגע שהוא נכנס למערכת הביטוח, חלוק עליו כל ההטבות וכל המגבלות של מערכת הביטוח. אבל אם מיצה את כל התקופה ועדיין הוא חולה, יש לו זכויות קודמות. אחרת יוצר מצב שדוקא המבוטחים על פי חוק זה, יהיו המיוחסים בין המבוטחים.

א. כפלאוני: לשאלתה של היושב-ראש, בדקתי והעליתי כי אין הוראות מיוחדות בתקנות הקופות לגבי עובדים במשכורת, אם כי התקופה גדולה יותר והיא נעה בין 4 ל-8 חדשים.

א. ברק: אם יהיה צורך לשנות את כל המבנה, לא יחייב הדבר לתקן את החוק, אלא אפשר יהיה לעשות זאת על ידי תקנות.

ה. זיידל: הוסכם בוועדה ששיעור דמי המחלה ביום השני והשלישי יהיה 50% מהשכר הרגיל, והשכומים שיחסכו יועברו להגדלת התשלום לעובדים החולים במחלות ממושכות. נבחרה ועדה בראשותו של חבר-הכנסת אפרת לבדוק את הדבר והיא צריכה לסיים עבודתה עד סוף חודש אפריל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: איננו יכולים לכלול בחוק זה מה שיוחלט לגבי הקרן.

ה. זיידל: אולי אפשר לקבוע זאת בתקנות?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: סיכמנו בענין זה דבקים ברוויים. אנו עוברים לסעיף 5 - "שיעור דמי מחלה".

א. ברק: לגבי שעיף זה הושמעו מספר הערות.

הערה אחת, שהמוצע בשעיף זה יש בו כדי לקפח את העובד היומם בתשלום תוספת יוקר. עובד במשכורת יקבל 75% ממה שהיה מקבל אילו המשיך לעבוד, כולל תוספת יוקר. דאילו העובד היומי יקבל לפי העבר ואם בתקופת מחלתו שולמה תוספת יוקר, לא יקבל אותה. הגענו למסקנה שבענין זה אין מקום להבחנה בין עובד יומי ובין עובד חדשי. ולכן מוצע הנוסח בטופס הלבן: "שיעור דמי המחלה יהיה שבעים וחמישה אחוזים משכר העבודה שהיה העובד זכאי לקבל בתקופת זכאות

לדמי מחלה אילו המשיך בעבודתו".

הנוסח הזה ברור יותר.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

א. ברק:
כי לגבי עובד יומי יכול המעביד לומר: היום אתה עובד באיטוף האשפה ומחר בנגריה, ואינני יכול לומר כמה היית מקבל אילו המשכת לעבוד. אנו ביודעין לוקחים סיכון זה של אי-בהירות, ונראה כי צד יפרשו סעיף זה בתי-הדין לעבודה.

מ. שחל:

אני מעדיף סעיף 5 כפי שהוא מנוסח בטופס הלבן.

אנו מקבלים סעיף 5 בניסוחו בטופס הלבן.
נמשיך בדיון בהצעת חוק דמי מחלה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בישיבה הבאה של הועדה.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.25